

Lladre i restituïdor

FERRAN FORNÉ

MARINA ESPASA

Com que en els llibres de Víctor García Tur (Barcelona, 1981) cap detall no és gratuït, val la pena reflexionar sobre per què ha decidit manllevar el títol del primer dels sis contes de què consta el llibre per titular-ne el recull sencera: *¿El país dels cecs* remet a un lloc on la gent camina a les palpentes? De gent que llegeix en Braille amb la polpa dels dits? D'éssers decimonònics amb raigs X als ulls, com els de la coberta que ha dissenyat el mateix autor? O bé, i de manera menys literal, podria ser un país de gent que no hi veu més enllà del nas? Si hem de fer cas del conte que porta aquest títol, el país només pot ser Argentina... o Catalunya.

Jordi Borges és un escriptor català exiliat a l'Argentina que rep la visita d'un periodista català que té

l'encàrrec d'entrevistar-lo per fer-ne un reportatge extens, qui sap si una biografia. Borges (pronunciï's a la catalana, o potser no tant?) és un mite, l'Escriptor amb majúscules, s'ha tornat cec però encara juga als escacs. El periodista català és prudent, calculadament rebel i una mica murri. Res de gaire original, vaja. Visita el Casal Català de Buenos Aires, on troba revistes i assajos editats per catalans "reals" com Joan Merlí però també llibres "inventats" que contenen contes amb títols tan sospitosos com *L'Àlef*. En conèixer el Mestre Borges, descobreix que viu amb un servent misteriós, amb qui té una relació fosca.

García Tur juga tota l'estona amb les expectatives del lector i fa servir els seus coneixements literaris, que són profunds, per fer una literatura que té totes les gràcies de la metaliteratura (o de la literatu-

ra postmoderna, diguin-ne com vulguin, jo ja fa temps que vaig llençar el pot d'etiquetes a mar) sense tenir-ne cap dels defectes: n'hi ha un de brevíssim –un joc visual que és gairebé d'escriptor conceptual– i quatre de més llargs, i tots neden en el mar de les referències literàries sense ofegar-s'hi mai. Estan fets de lectures atentes i profitoses de Melville, Hemingway, Calvino, Dickens, Flaubert... però els homenatges estan sempre al servei de la història que es narra, amb ironia i amor per la lectura, que és el que li assegurarà que qui els llegeixi també se n'enamori. A més, expliquen històries intenses i plenes de vida. El conte que barreja viatges en el temps i el gènere de la narrativa universitària és divertidíssim, i està fet a base de pura intuïció i de molta reflexió sobre la narrativa.

Femení i feminista

N'hi ha dos que estan escrits des d'una perspectiva netament femenina, i feminista: el que remet a la novel·la del segle XIX i el que és una mena de *mash-up* entre els tractats antropològics de Margaret Mead i la ciència-ficció d'Ursula K. Le Guin. Són molt bonics, i interessants, perquè contradueixen el mantra de les "autenticitats" de certes veus que avui es tenen molt en compte. No n'hi ha prou amb ser autèntic, també està bé saber escriure i, encara més, saber per què s'escriu, de quines veus i de quines prosas s'és continuador. Apropiació cultural, en diuen els que van de purs: en aquest llibre Víctor García Tur ha volgut jugar a ser ell mateix escrivint a partir del que els altres han escrit abans.

Per emmarcar els contes, hi ha un díptic que formen dos reproduccions de quadres de Max Beerbohm. En el primer, *El robotari*, un jove s'enduu un llibre d'una biblioteca i, en el segon, *La restitució*, un home vell amb bastó (és cec? Tant hi fa!) el torna. Aquest podria ser l'ideal per a aquesta mena d'escriptors, i per a molts lectors: anar entrant i sortint d'una biblioteca infinita i, entremig, transitar llegint per la vida. ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENÁS

Pius XII i Ödön von Horváth

La Segona Guerra Mundial és un pou que mai no s'eixuga, sempre hi ha noves revelacions o, com és el cas dels llibres que comentaré, hi ha velles edicions que retornen. Almenys a Europa és un trauma amb el qual es pot conviure però difícil de superar. Sempre hi serà. I pràcticament hi ha un aniversari a commemorar cada any sobre algun fet concret, de manera que sempre s'hi torna. Enguany, al setembre s'escaura el 80è aniversari del seu començament. I així anar fent. Tenim dues novetats interessantíssimes relacionades amb la Segona Guerra Mundial. La primera és una reedició de l'editorial Península (traducció castellana d'Esteban Riambau Saurí) d'un dels llibres clau per entendre el paper de l'església i, en particular, del papa Pius XII en el conflicte. Es tracta de *Pío XII y el tercer Reich*. El seu autor és el txec Saul Friedländer (Praga, 1932) especialista en la persecució jueva per part del nazisme i premi Pulitzer de 2008 amb *Los años del exterminio*. Aquest assaig va publicar-se el 1964 i des d'aleshores no ha deixat de ser una referència. És un llibre amb molta informació tècnica, reproduceix molts informes, cartes, notes, etc. Tot per demostrar (o confirmar) que Pius XII era germanòfil, que la política vaticana va fer els ulls grossos durant el conflicte davant l'Holocaust i que només al final (encara que fos pràcticament a nivell personal i mai a nivell governatiu o administratiu) va sovintejar més la solidaritat amb els perseguits (que incloïen jueus, però també milers de capellans catòlics polonesos, per exemple). El llibre vol donar informació, no vol floritures. Desitja que el lector, davant l'allau de documents, es faci idea clara del que va passar. Molt interessant.

Sense Déu

L'altra novetat a destacar és *Juventut sense Déu* (traducció d'Anna Soler Horta, Fonoll, 2018) d'Ödön von Horváth (1901-1938), un intel·lectual austríac d'origen hongarès que va fugir de Hitler per salvar la vida i va acabar morint perquè li va caure un arbre al damunt, a París, el 1938. És una novel·la de 1937, una mica esgarriofosa per la senzillesa amb què descriu l'arribada del nazisme i el creixement d'aquesta generació sense Déu, o més aviat, que va substituir un déu per un altre. Tot vist amb els ulls d'un jove professor que arriba a témer els alumnes, que ja tenen dins seu la llavor del mal. ♦♦

L'APARADOR

ARA

POESIA

Cos de poderosa llum
VICENÇ LLORCA
Meteora

Vicenç Llorca explora a través de la poesia la relació entre l'existència humana i la llum. Amb referents cinematogràfics, com Rossellini i Godard, i literaris, com T.S. Eliot i Moravia, el poeta reflexiona sobre l'art i l'humanisme mitjançant versos entusiastes, lúcids i intel·ligents.

INFANTIL

Sanity i Tallulah
MOLLY BROOKS
La Galera

La Sanity i la Tallulah són millors amigues, viuen en una estació espacial i s'avorreixen. Per trencar amb el tedi, posaran a prova la seva imaginació creant animals estranys i jugant amb la tecnologia. La seva aventura esbojarrada s'explica a través d'una novel·la gràfica en forma de *thriller* espacial.

JUVENIL

L'alè del drac
MAITE CARRANZA
La Galera

Com va ser Gaudí d'adolescent? Què el fascinava? Com s'imaginava el futur? Maite Carranza recrea en aquesta ficció la història del jove arquitecte en una època en què el seu talent començava a despuntar. El llibre, que va rebre el premi Joaquim Ruyra, s'endinsa en una relació amorosa truncada per la mort.